

Prerađeno izdanje 2005.

# Vodič za roditelje i staratelje o učenju na radnom mjestu

za učenike u NSW državnim školama  
i učenike koji na TAFE NSW institutima  
pohađaju tečajeve za HSC



Ovaj vodič objašnjava koncept učenja na radnom mjestu, što je sve u to uključeno i kakvu sve pomoć mogu dobiti roditelji, staratelji i učenici.

## 1. dio

### O učenju na radnom mjestu

- Programi učenja na radnom mjestu su dio nastavnog plana za srednje škole u NSW-u. Programi potiču učenike da određeno vrijeme – najčešće tjedan dana – provedu na radnom mjestu po svom izboru, što je korisna nadopuna njihovom pohađanju školske nastave.
- Učenje na radnom mjestu je važno za sve učenike u državnim školama NSW-a, svih stupnjeva sposobnosti.

### Zašto je važno učenje na radnom mjestu?

Učenje na radnom mjestu učenicima pomaže da:

- steknu izravno iskustvo o radnom životu i poslovnom svijetu, koji se stalno mijenjaju
- isprobaju posao ili zanimanje kojim se žele baviti
- završe tečaj izravnim sudjelovanjem u relevantnoj gospodarskoj djelatnosti
- iz prve ruke saznaju koje kvalitete poslodavci traže
- steknu opće radne sposobnosti kao što su komuniciranje na radnom mjestu i 'postupanje s ljudima' i/ili stručnost u specifičnoj djelatnosti prema programu tečaja za stručno obrazovanje i obuku (vocational education and training - VET)
- steknu više samopouzdanja i zrelosti, te bolje upoznaju vlastite talente, putem sudjelovanja u zaposlenoj radnoj sredini u kakvoj odrasli rade
- otkriju kako su međusobno povezani njihovo učenje u školi, obuka na TAFE NSW ili u privatnoj ili društvenoj registriranoj organizaciji za obuku (private or community registered training organisation – P/C RTO), studiranje na sveučilištu, te buduće zapošljavanje i stručna obuka
- organiziraju svoj prijelaz iz škole na daljnje obrazovanje, obuku ili zapošljavanje.

### Koje su glavne vrste programa učenja na radnom mjestu?

#### Work Experience

- Učenici sudjeluju u općoj profesionalnoj orijentaciji za 'radni život', obično u području koje svaki učenik sam izabere. Učenici mogu promatrati niz radnih zadataka, a i sami pod nadzorom obavljati posao koji je u skladu s njihovim sposobnostima.
- Work experience se nadograđuje na nastavne programe o radu, izbor zanimanja i područja rada, te druge nastavne tečajeve i školske aktivnosti za planiranje zanimanja.
- U ovim programima učenici najčešće po prvi put sudjeluju u 9. ili 10. razredu. Dodatna mogućnost za sudjelovanje se može ukazati u 11. i 12. razredu.

#### Work Placement

- Work placement uključuje učenike 11. i 12. razreda, koji u sklopu svog obrazovanja za veliku maturu (Higher School Certificate - HSC) završavaju odobreni stručni tečaj. Tečajevi uključuju poslovne usluge, građevinarstvo, zabavnu industriju, ugostiteljstvo, kompjutorsku tehnologiju, metalo-inženjering, poljoprivredne djelatnosti, maloprodaju i turizam.
- Ovi stručni tečajevi se mogu pohađati u školi ili na TAFE NSW institutu, ili ponekad kod privatne ili društvene registrirane organizacije za obuku (private or community registered training organisation – P/C RTO), poznate i kao 'privatni pružatelj usluga' s kojom škola sklopi ugovor za održavanje određenog stručno-orientiranog tečaja za učenike.
- Work placement je **obvezni HSC uvjet** za gore navedene tečajeve. Tijekom radne prakse, u to uključeni poslodavac nadzire učenike koje sudjeluju kao volonteri u radnoj organizaciji tog poslodavca, stječući iskustvo i proširujući specifične radne sposobnosti za koje se učenik osposobljava u sklopu svog nastavnog programa u školi, na TAFE NSW ili kod P/C RTO.
- Work placement služi nastavnicima za skupljanje evidencije o stupnju sposobnosti koji učenik postiže u odnosu na standarde odabrane djelatnosti. To se može obavljati u suradnji sa odgovarajuće kvalificiranom osobom za procjenu učenikovih radnih sposobnosti na radnom mjestu.
- Učenikova sposobnost vodi ka stjecanju VET kvalifikacije za to određeno polje djelatnosti, koja je priznata u cijeloj Australiji.

### Postoje li neki drugi programi učenja na radnom mjestu?

- Da. Tu spadaju obrazovni programi za poduzetnike, učenje u društvenim djelatnostima, te programi za učenje s mentorom koje vode poslodavci na radnim mjestima.

Ako niste u potpunosti razumjeli ovaj dokument ili želite daljnje informacije, molimo nazovite Telefonsku službu tumača na 131 450, zatražite tumača za svoj jezik, i zamolite da u Vaše ime nazovu školu, ili odgovarajući TAFE NSW institut ili P/C RTO. Ta usluga je za Vas besplatna.

## 2. dio

### Kako funkcionira učenje na radnom mjestu

- Programe učenja na radnom mjestu organizira i odobrava škola, po potrebi TAFE NSW ili po ugovoru zaduženi P/C RTO.
- Većina učenika će u nekom dijelu srednješkolskog obrazovanja imati priliku sudjelovati u učenju na radnom mjestu.

community learning  
career futures  
employment related skills  
parents carers partnerships  
workplace learning

- Radno mjesto za učenike se nalazi u skladu s gradivom predmeta koji uče, s planiranim zanimanjem ili s drugim nastavnim materijalom.
- Učenici sudjeluju u aktivnostima koje nastavnici organiziraju prije nalaženja radnog mjesta, kako bi se učenici dobro pripremili za radno iskustvo.
- Učenici rade pod nadzorom poslodavca ili zaduženog nadzornika na mjestu rada. Njihov je posao da se pobrinu za prikladne aktivnosti koje će učeniku predstavljati poticaj i izazov.
- Vaša škola, TAFE NSW institut ili P/C RTO snosi i obvezu brige za učenike na radnoj praksi. Nastavnik će doći u kontrolni posjet ili nazvati poslodavca ili nadzornika na mjestu rada i učenika, i provjeriti kako učenik napreduje i je li sve u redu. Mora se obaviti i dodatna provjera nakon završene radne prakse.
- Od učenika se očekuje da idu na posao svaki dan tijekom trajanja programa.
- Pošto je učenje na radnom mjestu dio nastavnog plana, programi se održavaju tijekom školskog ili TAFE NSW tromjesečja.
- Programi učenja na radnom mjestu za 9. i 10. razred se mogu održavati samo tijekom tromjesečja.
- Učenici mlađi od 15 godina ne mogu raditi prije 7 ujutro ni poslije 6 poslije podne.
- U iznimnim okolnostima, za pojedinačne učenike 11. i 12. razreda, školski ravnatelj (Principal) može odobriti učenje na radnom mjestu tijekom školskih ferija. To ne uključuje božićne blagdane.
- Uz posebnu dozvolu školskog ravnatelja, učenje na radnom mjestu se može produžiti na vikend, ali samo ako je rad preko vikenda neophodni uvjet za rad u toj poslovnoj djelatnosti.

### Kako učenici dobivaju radno mjesto?

Ovo se neki od načina na koje učenici dobivaju radno mjesto.

- Škola, ili po potrebi TAFE NSW institut ili P/C RTO dobiva mjesta u radnim organizacijama i raspoređuje ih prema zahtjevima poslodavca i interesu, potrebama i planiranoj karijeri učenika.
- Obvezna HSC VET **work placements** se stječe preko partnerstva s lokalnim zajednicama (Local Community Partnerships - LCPs), osnovanog za koordiniranje tih radnih mjesta. Nastavnik učenicima pronalazi prikladna kvalitetna radna mjesta koja su ponuđena preko LCP.
- Učenici pronalaze za sebe mjesta za **work experience**, uz podršku škole i roditelja ili staratelja, i podnose zahtjev školi koji škola ili po potrebi TAFE NSW institut onda odobre. Kad učenici sami pronađu svoje mjesto kod poslodavca, škola ili TAFE NSW institut će im dati smjernice i pismo preporuke za poslodavca.

### S koliko godina učenici mogu sudjelovati?

Sudjelovati mogu učenici od 14 i više godina. Postoje ograničenja u odnosu na radno vrijeme ako su učenici mlađi od 15 godina.

### Kada učenici sudjeluju u učenju na radnom mjestu?

- Škola, TAFE NSW institut ili P/C RTO odlučuju kada će se tijekom godine održavati aktivnosti učenja na radnom mjestu i koji učenici će u tome sudjelovati, najčešće u konzultaciji sa svojom zajednicom. Vi ćete, kao roditelj ili staratelj, od njih dobiti detaljne podatke o svakom programu.

### Koliko daleko će učenici trebati putovati?

- Većina radnih mjesta je dovoljno blizu mjesta stanovanja da se može putovati na posao.
- Učenici mogu dobiti posebnu dozvolu za radno mjesto koje uključuje smještaj izvan kuće. Dobivanje posebne dozvole ovisi o dokazima da to predstavlja izvanrednu priliku za obrazovanje tog učenika. Ovisi i o zadovoljavajućim aranžmanima za nadzor na mjestu rada, prijevoz, smještaj i nadzor po noći.
- Radno mjesto u drugoj saveznoj državi je rijetko opravdano, osim ako se škola nalazi na ili u blizini državne granice ili ta određena djelatnost ne postoji u NSW-u. Ako razmišljate o radnom mjestu u drugoj saveznoj državi, morate se prvo obratiti školi ili odgovarajućem TAFE NSW institutu.

### Kako će se organizirati prijevoz?

- Roditelji i staratelji trebaju učenicima pomoći oko pažljivog planiranja prijevoza. Škola, TAFE NSW institut ili P/C RTO moraju podržati učenike u planiranju prijevoza.
- Nazovite broj za informacije o javnom prijevozu (**Transport InfoLine**) na 131 500 ili provjerite Internet stranicu **www.131500.com** za red vožnje i druge informacije o javnom prijevozu.
- Kao roditelj ili staratelj morate biti sigurni da se Vaše dijete može dobro snaći i sigurno putovati. Ako Vas bilo što zabrinjava, o tome trebate porazgovarati izravno s organizatorom programa.

- Sve troškove prijevoza plaća učenik. Od Vas se očekuje da, tijekom trajanja programa učenja na radnom mjestu, svom djetetu pomognete oko troškova prijevoza.
- Za putovanje javnim vlakovima, autobusima i trajektima se može dobiti popust. Karte s popustom se možda mogu dobiti i na privatnim autobusima.
- Po potrebi, Vaša škola može organizirati da se učenicima na zahtjev izda potvrda o starosti ili osobna iskaznica.

### Kakvo je dopuštenje potrebno?

- Škola, ili odgovarajući TAFE NSW institut ili P/C RTO će zatražiti Vaše dopuštenje za svaku od predloženih aktivnosti koju učenik treba obavljati u sklopu učenja na radnom mjestu.
- Svaka aktivnost na radnom mjestu mora biti navedena u potvrdi o radnoj praksi učenika (Student Placement Record) koju učenik dobiva.
- Potvrdu o radnoj praksi moraju potpisati učenik, poslodavac i vi, prije nego što škola, ili odgovarajući TAFE NSW institut ili P/C RTO može izdati konačno odobrenje. Kad se radno mjesto odobri, dobit ćete kopiju ispunjene potvrde o radnoj praksi učenika. To sačuvajte za svoju evidenciju.
- Ponekad se dogodi da ne možete dobiti poslodavca po svom izboru ili zatraženo vrijeme prakse kada želite da Vam sin ili kćer obavljaju aktivnosti u sklopu radnog iskustva. O tom trebate porazgovarati sa školom ili TAFE NSW institutom.
- Škola, TAFE NSW institut ili P/C RTO moraju biti sigurni da mjesto rada predstavlja bezopasnu sredinu i da će učenik stjecati prikladno radno iskustvo, te da će time ispuniti svoju dužnost brige za učenika.
- Na potvrdi o radnoj praksi, poslodavac mora navesti kakva će biti zaštita i sigurnost na radu za tog učenika.
- Kao uvjet za odobravanje radne prakse za HSC VET tečajeve i svako učenje na radu u građevinarskim djelatnostima, učenici prije početka radne prakse moraju završiti određenu obuku iz zaštite zdravlja i sigurnosti na radu (occupational health and safety training). Za više informacija se obratite školi, ili određenom TAFE NSW institutu ili P/C RTO.

### Hoće li moje dijete dobivati plaću?

- Ne. Učenici su klasificirani kao 'volonteri' i stoga neće biti plaćeni. Prema saveznom ili državnom pravilniku o plaćama koji se odnosi na određenu djelatnost, NSW Zakonu o godišnjem odmoru (NSW Annual Holidays Act) ili Zakonu o radničkoj odšteti (Workers Compensation

Act), poslodavci koji primaju učenike na praksu im ne moraju ništa plaćati.

- Department of Education and Training ima policu osiguranja za učenike u programima učenja na radnom mjestu. Ali, osiguranje se **ne odnosi** na učenika koji za učenje na radnom mjestu dobije plaću.
- U tome postoji **jedna** iznimka, i to ako Vaš sin ili kćer ima posao sa skraćenim radnim vremenom i taj posao iskoristi kao dokaz da je za HSC VET ispunjen obvezni uvjet učenja na radnom mjestu.
  - Takav aranžman se mora dogovoriti s poslodavcem i mora ga odobriti škola, a po potrebi i TAFE NSW institut ili P/C RTO.
  - U takvom slučaju, učenik nije volonter, i osiguranje poslodavca pokriva i učenika.

### Što je s potvrdama i dozvolama?

- Učenici ne bi smjeli obavljati nikakav posao za čije se obavljanje traži potvrda ili dozvola, osim ako već imaju potrebnu važeću potvrdu ili dozvolu, i ako je ta radna aktivnost izravno povezana s rezultatima učenja na tom radnom mjestu.
- Detalji o aktivnosti za čije se obavljanje traži potvrda ili dozvola moraju biti uključeni na potvrdi o radnoj praksi učenika (Student Placement Record) i moraju ih odobriti sve uključene strane (uključujući roditelje ili staratelje) prije početka radne prakse.

## 3. dio

### Zaštita i sigurnost učenika

- Department of Education and Training (ministarstvo) sigurnosti učenika i zaštiti djeteta u svakom trenutku pridaje najveću važnost. To uključuje i vrijeme kad učenici sudjeluju u programima učenja na radnom mjestu.
- Redovita i efikasna komunikacija s roditeljima i starateljima i s poslodavcima je bitan sastavni dio svakog programa učenja na radnom mjestu.
- Ministarstvo poslodavcima šalje *Vodič za poslodavce o učenju na radnom mjestu (An Employer's Guide to Workplace Learning)* i time poslodavcima olakšava da učenicima omoguće učenje u sigurnoj i efikasnoj radnoj sredini. Ovaj detaljni *Vodič za poslodavce* uključuje informacije o mladim ljudima i pitanjima sigurnosti, zabranjenim aktivnostima i upoznaje učenika s radnim mjestom. U vodiču se nalaze i važne informacije o pitanjima zaštite djeteta. Poslodavci se moraju pobrinuti da svi članovi osoblja budu upoznati s posebnim odgovornostima koje snose kad rade sa učenicima.

community learning  
career futures  
employment related skills  
parents carers partnerships  
workplace learning

- Osoblje ministarstva mora prijaviti svaku opravdanu sumnju da djetetu ili mladoj osobi prijeti neka opasnost. Moraju prijaviti i sve prijave protiv poslodavca ili njegovih zaposlenika u svezi zaštite djeteta.
- Svaki postupak seksualne naravi u odnosu na učenika je neprihvatljivo ponašanje i zahtijeva da se smjesta poduzmu mjere. Svaki poslodavac ili djelatnik ministarstva mora izvijestiti školskog ravnatelja (Principal) ili zaduženog menadžera na TAFE NSW Institutu o svakoj prijavi protiv bilo kojeg zaposlenika o prekršaju u pitanjima zaštite djeteta. U ovom kontekstu, izraz zaposlenici uključuje i poslodavce. Školski ravnatelj ili menadžer na TAFE Institutu, zatim, moraju obavijestiti ministarstvo, odnosno njegov Odjel za rad i ponašanja zaposlenika (Employee Performance and Conduct Unit), koji po potrebi može poduzeti daljnje korake. Osim toga, teške optužbe će se prijaviti Odjelu za društvene usluge (Department of Community Services) i/ili po potrebi NSW policiji.
- Učenici koji planiraju program učenja na radnom mjestu obaviti u nekoj s djecom povezanoj organizaciji, kao što je na primjer škola, dječji vrtić ili bolnica, moraju prvo ispuniti Izjavu da li postoji zabrana zapošljavanja (Prohibited Employment Declaration). Time se osigurava da samo podobne osobe mogu raditi s djecom, a to je i obvezni uvjet u sklopu smjernica Commission for Children and Young People. Škola ili TAFE NSW institut ili P/C RTO će dati primjerak te izjave onim učenicima koji je moraju ispuniti.

### Što u hitnim slučajevima?

Iako se programi učenja na radu pažljivo organiziraju i gotovo sva radna praksa se odvija bez ikakvih problema, ponekad zbog nepredviđenih okolnosti stvari mogu krenuti naopako.

Ministarstvo raspolaže mjerama za pomoć učenicima u nekom hitnom slučaju. Jedna od mjera je da učenik tijekom svoje radne prakse ima **kontakt za hitne slučajeve**, a druga da sa sobom uvijek dok pohađa radnu praksu nosi učeničku karticu s kontakt podacima i mjerama opreza i postupcima u hitnim slučajevima (*Safety and Emergency Procedures – Student Contact Card*), na kojoj piše koga treba kontaktirati u hitnom slučaju. To je kartica veličine kreditne kartice i može se neprimjetno upotrebljavati. Može sadržavati i neke sigurnosne savjete.

- *Mjere opreza i postupci u hitnim slučajevima – učenička kartica s kontakt podacima* je kartica koju izdaje škola, TAFE NSW institut ili P/C RTO. Učenik ispunjava kontakt podatke za hitne slučajeve, pod nadzorom i u skladu s informacijama navedenim na ispunjenoj potvrdi o radnoj

praksi (Student Placement Record). Karticu upotrebljava samo taj učenik – i to samo u hitnom slučaju.

- Tijekom **normalnog radnog vremena**, ako Vaše dijete vjeruje da mu doista prijeti opasnost, a ne usuđuje se to reći poslodavcu kod kojeg radi niti nadzorniku na poslu, učenik treba nazvati svoj **imenovani kontakt** kojeg mu je dala škola, TAFE NSW institut ili P/C RTO i koji je naveden na njegovoj učeničkoj kartici s kontakt podacima. Ako zadobije težu ozljedu, treba nazvati i Vas. Na toj kartici će pisati i Vaš telefonski broj.
- Ako ni jedan odgovarajući nastavnik nije u mogućnosti biti osoba za kontakt u hitnom slučaju, uključujući vrijeme od završetka razredne nastave pa do kraja normalnog radnog vremena, onda se tijekom tih sati ne može održavati radna praksa.
- U relativno malom broju slučajeva, najčešće u 11. i 12. razredu, radna praksa se može protegnuti na sate **izvan normalnog radnog vremena**. To će škola, TAFE NSW institut ili P/C RTO navesti na potvrdi o radnoj praksi učenika. Ako učenik smatra da mu izvan normalnog radnog vremena prijeti neka opasnost, treba nazvati Vas, svog **roditelja ili staratelja**. Od Vas se NE traži da istražujete ili rješavate bilo kakve probleme: jednostavno udaljite svog sina ili kćer iz opasne situacije. Škola, TAFE NSW institut ili P/C RTO snosi odgovornost da istraži probleme na radnom mjestu i to što brže nakon što ih prijavite. Oni će Vam javiti kako se to riješilo.
- Za vrijeme **izvan normalnog radnog vremena**, možda želite imenovati još neku odgovornu odraslu osobu u koju učenik ima povjerenje, da umjesto Vas bude učenikova kontakt osoba. Podatke o toj osobi treba navesti na obrascu za radnu praksu učenika kojeg ta osoba mora potpisati. Kontakt osoba ne može biti poslodavac kod kojeg učenik radi niti itko od njegovih zaposlenika, kao ni dečko ili djevojka učenika.
- **Vi, ili kontakt osoba koju imenujete**, svaku opasnu situaciju na koju učenik na radnoj praksi naiđe tijekom sati izvan normalnog radnog vremena morate prijaviti školi, TAFE NSW institutu ili P/C RTO koju pohađa. To morate učiniti što prije, na primjer odmah ujutro sljedećeg dana. Škola, TAFE NSW institut ili P/C RTO će rješavati taj incident i poduzeti odgovarajuće mjere.
- Prije nego što škola, TAFE NSW institut ili P/C RTO da konačni pristanak, važno je da u dijelu o roditelju/staratelju na potvrdi o radnoj praksi učenika navedete potrebne kontakt podatke i Medicare broj. Medicare broj je važan ako tijekom radne prakse zatreba liječnička intervencija. Učenici koji nemaju pravo na svoj **Medicare broj** mogu upisati kontakt podatke svog liječnika opće prakse (GP). Vaša pomoć je vrlo važna.

- Učenik svoj Medicare broj treba upisati i na svoju kontakt karticu za mjere opreza i postupke u opasnosti.
- Ako imate ikakvih pitanja o načinu kako je organizirana radna praksa za Vaše dijete, molimo obratite se školi ili TAFE NSW institutu. To uključuje i zahtjeve za radnu praksu učenika od 8.-10. razreda koja se može protezati izvan normalnog radnog vremena.

## 4. dio

### Osiguranje i odricanje odgovornosti

Ministarstvo raspolaže nizom mjera za zaštitu učenika i poslodavaca, uključujući:

- osiguranje za učenike koji se povrijede na radnoj praksi, uključujući tijekom putovanja do i vraćanja s mjesta rada. Roditelji i staratelji prvo moraju potraživati od svog Medicare osiguranja ili od privatnog zdravstvenog fonda, prije nego što ministarstvu mogu podnijeti zahtjev za pokrivanje svih neplaćenih troškova.
- zaštitu za poslodavce u slučaju da se protiv njih podnese odštetni zahtjev, zbog povrede učenika ili kao nadoknada u slučaju da učenik na radnoj praksi ošteti imovinu. Primjenjuju se određeni uvjeti.

Ako se učenik teže povrijedi dok sudjeluje u odobrenom programu učenja na radnom mjestu, ministarstvo jamči da učenik neće biti u gore položaju od nekoga tko na plaćenom radnom mjestu doživi istu takvu povredu i tko je osiguran u skladu sa Zakonom o radničkoj odšteti (Workers Compensation Act). Zbog toga, ministarstvo primjenjuje NSW Zakon o radničkoj odšteti (NSW Workers Compensation Act) kao mjerilo za nadoknadu učenicima za troškove liječenja i rehabilitacije. S obzirom da učenici ne primaju plaću, nadoknada ne uključuje gubitak prihoda. Slično kao i plaćeni zaposlenici, i učenici imaju pravo u skladu sa običajnim pravom potraživati odštetu, ukoliko se može dokazati da je do povrede došlo zbog nemara poslodavca, ministarstva, ili treće strane.

Ove vrste osiguranja se odnose samo na programe o učenju na radnom mjestu koje odobri škola, ili koje odobre TAFE NSW institut ili P/C RTO za radnu praksu izvan škole. Odobrenje se upisuje na potvrdu o radnoj praksi učenika (Student Placement Record).

P/C RTO će navesti podatke o svom osiguranju za svakog učenika na radnoj praksi unutar njihove radne organizacije. Ali, škola Vašeg sina ili kćeri i dalje snosi odgovornost za zaštitu učenika dok sudjeluje u tečaju kojeg privatna ili društvena RTO (P/C RTO) po ugovoru održava za učenike. Škola je u redovitom kontaktu s P/C RTO s kojima organizira radnu praksu za svoje učenike.

## 5. dio

### Kako najbolje možete pomoći svom djetetu

**Prije organiziranja radne prakse**, pročitajte informacije o učenju na radnom mjestu koje ste dobili od organizatora i otidite na s tim povezano informativno predavanje. Ako Vam nešto nije jasno, zamolite za dodatno objašnjenje.

#### Svog sina ili kćer potaknite da:

- razgovara o svojim interesima glede izbora zanimanja i željene vrste posla
- saznajte više o tim željenim područjima rada i vrstama zanimanja, na primjer – poslužite se internet stranicom s informacijama o izboru zanimanja (Australian national career information service): [www.myfuture.edu.au](http://www.myfuture.edu.au)
- ispunite dvije stranice s informacijama o učenju na radnom mjestu (Workplace Learning Research) u njihovom dnevniku za radno osposobljavanje (*Employment Related Skills Logbook*)
- porazgovarajte o tome što planiraju naučiti na toj radnoj praksi i o tome koja bi pitanja mogli postaviti svom nadzorniku ili poslodavcu
- raspitajte se što sve učenik treba da bi se što bolje pripremio za radnu praksu. Na primjer, ako prije početka prakse treba obaviti neke aktivnosti koje organizira škola ili TAFE NSW institut ili P/C RTO.

#### Kao roditelj ili staratelj, možete pomoći i time što:

- školi javite ako znate za neko odgovarajuće mjesto za radnu praksu ili koje možete ponuditi
  - školu, TAFE NSW institut ili P/C RTO upozorite ukoliko učenik pati od neke onesposobljenosti, bolesti, uzima lijekove, ima alergije ili ima neko drugo ograničenje, a što bi škola trebala uzeti u obzir, pogotovo ako bi to moglo utjecati na sigurnost i nadzor učenika na radnom mjestu. Na potvrdi o radnoj praksi učenika postoji dio gdje možete navesti te informacije, ili ih možete priložiti uz taj obrazac.
- Ako za Vaše dijete, zbog njegovih specijalnih potreba, treba na radnom mjestu uvesti ikakve preinake, o tome trebate izvijestiti i školu ili TAFE NSW institut.**

#### Nakon što se mjesto za radnu praksu potvrdi, pomozite svom sinu ili kćeri da sazna:

- kako preorganizirati druge aktivnosti, dajući prioritet učenju na radnom mjestu
- što mu je potrebno od odjeće i drugih stvari za taj posao, na primjer – čvrste cipele
- početak i kraj radnog vremena (očekuje se da učenici rade normalno radno vrijeme za taj posao, ali ne prije 7 ujutro

community learning  
 career futures  
**employment related skills**  
 parents carers partnerships  
**workplace learning**

niti poslije 6 poslije podne, ako je dijete mlađe od 15 godina)

- što učenik treba znati za prvi dan rada (kako putovati, u koje vrijeme treba stići, tko je osoba koju treba kontaktirati)
- kakva je prehrana na raspolaganju na radnom mjestu, ili trebaju li ponijeti hranu sa sobom.

**Tijekom pohađanja radne prakse, potaknite svoje dijete da:**

- ispunjava sve zadatke ili ispunjava dnevnik o učenju
- smjesta razgovara s imenovanom osobom za kontakt, ukoliko se pojave ikakve teškoće, na primjer – pitanja u svezi zaštite na radu, nezgoda, povreda, štrajkova, uznemiravanja ili zastrašivanja.

**Potaknite svog sina ili kćer da s Vama razgovaraju o sljedećem:**

- kako, iz njihove perspektive, posluje ta radna organizacija
- koje je obrazovanje i obuka potrebna za to radno mjesto/ mjestu
- kakvi su radni uvjeti i kakvu ulogu imaju radnički sindikati
- kakva je zaštita zdravlja i sigurnost na radu (occupational health and safety - OH&S)
- kakve dužnosti i prava imaju zaposlenici u toj radnoj organizaciji
- što Vaš sin ili kćer uči o svojim sposobnostima, kvalitetama i željama za budući rad u tom polju djelatnosti.

**Neposredno nakon radne prakse, sa svojim sinom ili kćeri porazgovarajte:**

- o tome da o izvješću poslodavca porazgovaraju s Vama i sa određenim nastavnicima
- o upisivanju traženih informacija u dnevnik (*Employment Related Skills Logbook*)
- o preispitivanju planova, izboru zanimanja i poslu kojeg želi obavljati u budućnosti, te potrebnom obrazovanju i obuci, te opcijama za izbor zvanja
- o stjecanju i održavanju veze s osobama s kojima uspostavi kontakt na ovom i drugim radnim mjestima, a kojima će se ubuduće moći obratiti za savjet, pomoć i pitanja. Te informacije treba zapisivati, da mu ubuduće budu pri ruci.

**6. dio**

**Važni kontakti**

Zahvaljujemo Vam što ste odvojili vrijeme i pročitali ove važne informacije u ovom vodiču. Nadamo se da sada s dovoljno samopouzdanja i spremnosti možete svom djetetu pomoći dok sudjeluje u radnoj praksi i iskoristi tu priliku koju mu omogućuje škola ili TAFE NSW institut.

Ako imate ikakvih pitanja, obratite se nekom od niže navedenih kontakata:

- koordinatoru za program učenja na radu (workplace learning program coordinator) u Vašoj školi, TAFE NSW institutu ili P/C RTO. To može biti savjetnik za profesionalnu orijentaciju, koordinatorski VET programa ili koordinatorski za prijelaz sa školovanja na rad (School to Work coordinator)
- savjetniku za stručno obrazovanje u odgovarajućem područnom uredu NSW Department of Education and Training
- savjetniku na TAFE NSW institutu – TVET na odgovarajućem TAFE NSW institutu
- višem koordinatorski za učenje na radu (Senior Coordinator Workplace Learning) , u Vocational Education in Schools Directorate na telefonski broj 02 9244 5071.

**Poslodavac kod kojeg učenik radi:**

(ispunjava se po nalaženju radnog mjesta)

Host business:	
Contact person:	
Telephone:	
Mobile:	
Address:	



© NSW Department of Education and Training (Vocational Education in Schools Directorate) November 2005

All rights reserved. Except under conditions described in the Copyright Act 1968 and subsequent amendments, no part of this publication may be reproduced by any process without permission in writing from the publisher.

This document may be photocopied to support students from NSW government schools or students enrolled in TAFE NSW institutes.

ISBN 0731384458 SCIS 1241375